

STORTINGET

Representantforslag 184 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson

Dokument 8:184 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om å øke tempo og forpliktelser i norsk klimapolitikk

Til Stortinget

Bakgrunn

«Det er nå eller aldri, om vi skal redusere den globale oppvarmingen til 1,5 grader. Uten umiddelbare og kraftige utslippskutt på tvers av alle sektorer, blir det umulig»,

sa Jim Skea, en av hovedforfatterne av FNs klimapanelens tredje delrapport under lanseringen 4. april 2022.

Dagens politikk kommer til å føre til mer enn tre graders oppvarming, ifølge forskerne. FNs generalsekretær Antonio Guterres gikk så langt som å si at flere selskaper og regjeringer «lyver» når de sier at de følger opp 1,5-gradersmålet. Ifølge generalsekretæren er

«de farlige radikale de som øker produksjonen av fossil energi. Å investere i fossil energi og infrastruktur er moralsk og økonomisk galskap».

Rapportene fra FNs klimapanel er alarmerende. Klimaendringene fører allerede til ekstremvær, flom og tørke som tar liv over hele verden. Som andre kriser rammer klimaendringene hardest dem som har lite fra før. Med dagens kurs vil klimaendringene tvinge millioner av mennesker til å flykte i tiårene framover. Hele økosystemer står i fare for å kollapse, og store områder i

verden kan bli helt ubeboelige. Derfor er klimakrisa vår tids største solidaritetssak.

Forslagsstillerne viser til at hva man gjør de neste få årene, vil bli avgjørende. På FNs klimatoppmøte i Glasgow høsten 2021 slo verden ring om 1,5-gradersmålet fra Parisavtalen. Dette forplikter alle land til å skjerpe klimapolitikken vesentlig, og rike land må bidra mest.

Klimagassutslippene fra norsk territorium var i 2020 på 49,3 mill. tonn CO₂-ekvivalenter. Siden 1990 har utslippene i Norge gått ned med omtrent fire prosent. Norges klimamål i 2020 var å kutte utslippene med syv prosent fra 1990-nivå. Til tross for at dette var blant de svakeste klimamålene i Europa, klarte regjeringen Solberg likevel ikke å nå dette målet. Per i dag er Norges offisielle klimamål ifølge klimaloven at utslippene skal reduseres med 50 til 55 prosent innen 2030 sammenliknet med 1990. Det er fortsatt åpning for at Norge kan innfri målet delvis gjennom kvotekjøp.

Høyere ambisjonsnivå for å innfri 1,5-gradersmålet

På bakgrunn av det man nå vet kreves for å nå 1,5-gradersmålet, må Norge skjerpe klimapolitikken betraktelig, med et høyere ambisjonsnivå og tydeligere forpliktelser. Forslagsstillerne mener Norge bør sette et mål om 80 prosent kutt i klimagassutslippene innen 2030 sammenliknet med 1990, og at Norge innen 2035 skal bli et fossilfritt land tilnærmet uten utslipp. Det er fullt mulig å gjennomføre. Forslagsstillerne viser til sitt alternative klimabudsjett for sitt forslag til hvordan målet kan nås.

Endre klimaloven med nytt mål og melde det til FNs klimakonvensjon

Regjeringen varslet i Hurdalsplattformen at klimamålet skulle skjerpes til 55 prosent, og at målet i sin helhet skulle nås i Norge. Så langt er imidlertid ikke det nye målet tatt inn i klimaloven eller meldt inn til FNs klimakonvensjon. Det gjør at målet per i dag ikke er forpliktende for staten og offentlige myndigheter, noe som åpner for stadige omkamper, skaper unødvendig tvil og usikkerhet for næringsliv og forvaltning rundt hva som egentlig er Norges politikk, og dermed hemmer utvikling og gjennomføring av nødvendige tiltak. Forslagsstillerne mener derfor regjeringen snarest må fremme forslag til endring av klimaloven med et nytt og mer ambisiøst mål, og at dette også må meldes til FNs klimakonvensjon som en innskjerpelse av Norges nasjonale mål etter Parisavtalen.

Nei til kvotekjøp

Oppnåelse av norske klimamål har historisk sett båret seg tungt på kjøp av klimakvoter i utlandet. I Hurdalsplattformen slår regjeringen fast at målet om 55 prosent kutt gjelder for hele økonomien, inkludert kvotepliktig sektor. Likevel har det blitt skapt usikkerhet rundt hvorvidt deler av målet likevel kan nås gjennom kjøp av klimakvoter i utlandet. Denne åpningen bidrar til ytterligere usikkerhet om hvorvidt myndighetene faktisk mener alvor med at utslippene i Norge skal kuttes. Forslagsstillerne mener derfor Stortinget bør slå tydelig fast at det ikke er aktuelt for Norge å kjøpe seg fri fra klimatiltak i Norge gjennom kvotemarkedet, og at utslippskuttene skal tas i Norge.

En klimaplan i tråd med målene

I Hurdalsplattformen heter det at regjeringen

«raskt vil utarbeide en ny klimaplan for hele økonomien, som kutter utslipp i tråd med Norges klimamål, for både kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor».

Forslagsstillerne viser til at klimameldingen som ble lagt frem under regjeringen Solberg i 2021, la til grunn et mål om 45 prosent kutt innen 2030 for ikke-kvotepliktig sektor, og at meldingen ikke engang leverte tilstrekkelige grep for å nå dette målet. Med et høyere ambisjonsnivå øker behovet for nye grep tilsvarende. Forslagsstillerne etterlyser planen som var varslet, og ber regjeringen legge den frem senest i forbindelse med statsbudsjettet i høst.

Målrrettede tiltak for at alle uavhengig av inntekt kan ta del i omstillingen

En vanlig innvending mot nødvendige klimatiltak er at de kan slå ut skjevt sosialt og geografisk. Likevel finnes det fortsatt få støtteordninger og tiltak som gjør det mulig for vanlige folk og dem med trang økonomi å være med på omstillingen. I årene fremover må Norge gjennom svært store endringer for å nå klimamålene. Forslagsstillerne mener derfor regjeringen i sin oppdaterte klimaplan må komme med konkrete forslag til støtteordninger og tiltak som gjør at også de med trang økonomi kan være med på omstillingen og velge miljøvennlig, som for eksempel ordninger med gunstige lån til kjøp av elbil etter modell av Husbanken, kraftig økt støttesats og gunstige lån til energisparetiltak, kutt i kollektivpriser og klimabelønning.

Mål for norske bidrag til globale CO₂-utslipp

Nordmenns klimafotavtrykk er langt større enn det som slippes ut av klimagasser fra norsk territorium. Bakgrunnen for dette er at Norge importerer store mengder varer som produseres med til dels store utslipp i andre land, og at Norge årlig eksporterer olje og gass tilsvarende om lag ti ganger landets nasjonale utslipp. Ifølge tall fra Cicero gjør petroleumseksporten nordmenn til en av de største bidragsyterne til klimakrisa i verden, i selskap med land som Qatar, Brunei, Kuwait, De forente arabiske emirater og Saudi-Arabia. Forslagsstillerne mener Norge har et moralsk ansvar for å bidra til å redusere disse utslippene, og viser til at andre oljeproduserende land har etablert Beyond Oil and Gas Alliance for å planmessig fase ut olje- og gassproduksjon i verden. Forslagsstillerne mener på denne bakgrunn at Norge i klimaloven må fastsette mål om å gradvis trappe ned og fjerne de samlede norske bidrag til CO₂-utslipp andre steder i verden, herunder fra norskprodusert olje og gass.

Klimabudsjett for hele økonomien

Oslo og en rekke andre kommuner har gått i bresjen for å innføre klimabudsjett som styringsverktøy for å plassere ansvar for klimakuttene i hver sektor. Regjeringen har varslet at den vil innføre et slikt klimabudsjett. Forslagsstillerne mener det er positivt, men understreker en klar forventning om at dette arbeidet må prioriteres, at klimabudsjettet omfatter både kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor, og at det må legges frem første gang høsten 2022 sammen med forslag til statsbudsjett for 2023.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget fastsetter et klimamål om 80 prosent reduksjon i klimagassutslippene fra norsk territorium innen 2030 og 95 prosent innen 2035.
2. Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å oppdatere klimaloven med nye mål og melde målene til FNs klimakonvensjon.
3. Stortinget slår fast at norske klimamål skal nås gjennom kutt på norsk territorium og ikke gjennom kjøp av klimakvoter i utlandet.
4. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til en ny klimaplan for Norge senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2023.
5. Stortinget ber regjeringen i ny klimaplan foreslå støtteordninger og andre tiltak som gjør at alle uavhengig av inntekt kan være med på omstillingen og velge miljøvennlig.
6. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endring av klimaloven, med et nytt mål om å gradvis trappe ned og fjerne de samlede norske bidrag til CO₂-utslipp andre steder i verden, herunder fra norskprodusert olje og gass.
7. Stortinget ber regjeringen som del av statsbudsjettet for 2023 fremme forslag til et klimabudsjett med forpliktende, sektorvise mål for kvotepliktige og ikke-kvotepliktige utslipp.

5. april 2022

Une Bastholm

Lan Marie Nguyen Berg

Rasmus Hansson

